

INTERVIU | Avocații PNSA obțin la ÎCCJ o hotărâre importantă pentru companiile din Energie care nu sunt de acord cu tarifele pentru diverse activități reglementate, determinate de ANRE. Precedent care forțează autoritatea să își motiveze temeinic deciziile, pe viitor

Avocații din departamentul de Litigii al firmei Popovici Nițu Stoica & Asociații (PNSA) au obținut o decizie la Înalta Curte de Casație și Justiție (ÎCCJ) ce a validat soluția Curții de Apel București (CAB) într-un dosar în care Fondul Proprietatea a contestat modul de stabilire, de către ANRE, a tarifului convenit Hidroelectrica pentru anumite servicii prestate Transelectrica.

Deși speța a fost una cu un grad ridicat de complexitate, chiar și pentru specialiști, fiind vorba de costul de producere a energiei reactive, aceasta este similară altor cazuri în care companiile din energie ataca decizii prin care ANRE determina tarifele pentru diverse activități reglementate. Toate au un tipic: la stabilirea acestor tarife, ANRE nu recunoaște costurile suportate de companii sau ia în calcul valori nerealiste ale acestora, fie prin adoptarea unor metodologii greșite, fie prin nerespectarea propriilor metodologii, au precizat, într-o discuție cu *Biz* Lawyer, **Ciprian Donțu**, Partener PNSA și **Justin Anghel**, Senior Associate, litigator cu focus pe disputele din domeniile comercial, energie și TMT, care au coordonat echipa din acest dosar.

Hotărârea obținută este un precedent care forțează ANRE să își motiveze temeinic deciziile, ceea ce, pe de o parte, va face mult mai dificil pentru autoritate să stabilească tarife arbitrare, iar, pe de altă parte, cu ocazia "examenului" deciziei, în instanță, obiectivele expertizei vor putea fi mult mai simplu de definit și de raspuns.

Valoarea prejudiciului solicitat de Hidroelectrica în acest dosar este de aproximativ 20 de milioane de euro, iar hotărârea instanței deschide calea recuperării acestuia.

Mai multe detalii referitoare la munca avocaților, importanța soluției obținute și palmaresul litigatorilor PNSA în mandate din energie, în interviul de mai jos .

***Biz* Lawyer:** Domnule Donțu, echipa de litigatori de la PNSA a obținut recent o decizie importantă pentru companiile din energie în privința modului în care se stabilesc tarifele pentru diverse activități reglementate în acest domeniu. Ce semnificație are decizia obținută în această speță?

Ciprian Donțu: Într-adevăr, spre sfârșitul lunii aprilie, ICCJ a respins recursul ANRE împotriva hotărârii prin care Curtea de Apel București a anulat două decizii de stabilire a tarifului convenit Hidroelectrica pentru anumite

servicii prestate Transelectrica; e vorba de anumite operațiuni tehnice necesare funcționării sistemului energetic național.

Acțiunea, ca multe altele, a fost inițiată de Fondul Proprietatea, ca acționar al Hidroelectrica, societatea intervenind și ea, ulterior, în dosar.

Dincolo de detaliile tehnice – deși speța a fost una care îi întrebuințează destul de serios și pe specialiști vorbim de costul de producere a energiei reactive – speța este similară cu multe alte cazuri în care companiile din energie ataca decizii prin care ANRE determina tarifele pentru diverse activități reglementate.

Toate au un tipic: la stabilirea acestor tarife, ANRE nu recunoaște costurile suportate de companii sau ia în calcul valori nerealiste ale acestora, fie prin adoptarea unor metodologii greșite, fie prin nerespectarea propriilor metodologii. Invariabil, deciziile sunt nemotivate, adică ANRE nu explică de ce nu a inclus un anumit cost, sau de ce i-a dat valoarea pe care i-a dat-o.

- Dar poate instanța să se pronunțe în privința stabilirii tarifelor reglementate sau costurilor de către ANRE, domnule Anghel?

Justin Anghel: Evident. Astfel de decizii pot fi cenzurate de judecător deoarece nu vorbim de acte de oportunitate, ci de formule de calcul care se bazează pe elemente ce pot fi probate (de exemplu, costurile de producție) sau pe parametri economici uzuali, a căror valoare, la fel, poate fi confirmată de un specialist. Iar Legea energiei are o listă lungă de principii amanunțite pe care ANRE trebuie să le respecte la stabilirea tarifelor.

Deci juridic, instanța are toate reperele necesare să verifice legalitatea deciziilor de tarif. În fapt este însă foarte dificil de făcut exercițiul acesta, mai ales dacă decizia atacată nu conține niciun indiciu despre cum a calculat ANRE.

- Și cum au procedat instanțele? Care a fost poziția ANRE? Ce s-a întâmplat, de-a lungul timpului în dosarele de acest tip?

Ciprian Donțu: Instanțele au pornit practic de la zero. Acum 10 ani, ANRE apărea în instanța cu următoarea apărare: “onorată instanța, e un domeniu complex, nu înțelege nimeni ce facem noi aici, nu există experți judiciari care să ne poată cenzura, deci mai bine nu va bagați. Să știți că noi facem tot ce facem pentru protecția consumatorului, iar companiile din energie au oricum profituri prea mari”. Ca o paranteză, între timp Comisia Europeană a avertizat, la rândul său, ANRE că protecția consumatorului nu se poate face pe costul companiilor participante la Sistemul Energetic Național și trebuie limitată la categoriile defavorizate.

Multe acțiuni erau respinse fără a se încuviința macar expertiza. În timp, instanțele au început să numească experți judiciari sau specialiști pentru verificarea modului de stabilire a tarifelor, însă dosarele se desfașurau destul de anevoios. Firmele de consultanță sau specialiștii care să poată demonta deciziile ANRE sunt, într-adevăr, foarte puțini și chiar mai puțini dispuși să accepte numirea de către instanța.

Apoi, dacă actul atacat nu a fost motivat cu ocazia emiterii lui, ANRE putea susține orice în instanța – de fapt, își motiva actul prin apărările din dosar – ceea ce dădea naștere unui lung șir de discuții cu experții. Întreg procesul decizional de emitere a actului atacat care trebuia să se fi desfașurat în cadrul ANRE și să fi fost reflectat în cuprinsul actului în forma motivelor, se desfașura acum în fața instanței, cu experți, experți parte, obiecțiuni ale reclamantului, părâtului, intervenientului etc.

În final, era foarte dificil de obținut o opinie suficient de clară din partea expertului așa încât instanța să se poată

considera atât de lamurita încât sa anuleze decizia ANRE. Iar dacă opinia era prea tranșanta și instanța își baza decizia pe ea, era acuzată ca s-a substituit competențelor ANRE și ICCJ trimitea dosarul spre rejudecare.

- Ce a fost diferit în acest dosar?

Ciprian Donțu: În primul rând, instanța a anulat o decizie ANRE de stabilire a unor tarife reglementate. Nu se întâmpla deloc așa des ca instanța să anuleze un ordin sau o decizie de acest tip. Am mai auzit de cazuri în care instanțele au menținut actele ANRE, dar de anulat, mai rar.

Lucrurile se schimbaseră oricum, în timp, destul de mult, în bine. De exemplu, într-un alt dosar al Curții de Apel în care suntem implicați, s-a administrat o expertiză pe care ANRE a folosit-o la calculul aceluiași tip de tarif, deși dosarul este încă pe rol.

Într-un alt dosar, Curtea de Apel a sesizat CJUE cu o întrebare preliminară, procedura în care avem termen la începutul lunii iunie. De multe ori, și o putem spune din proprie experiență, CJUE, prin intermediul acestui proceduri, se comportă ca un specialist numit de instanță – și e firesc să fie așa, din moment ce multe principii după care funcționează piața energiei sunt reglementate în dreptul european.

Deci chiar dacă nu câștigăm întotdeauna, macar avem parte de o dispută echilibrată.

În speța de la care am pornit, instanța a avut o abordare și mai tranșantă. A constatat că ANRE nu a motivat decizia – și chiar a atenționat autoritatea ca prezentarea motivelor în întâmpinare nu acopera această lipsă). Pentru acest motiv, a anulat decizia respectivă și a obligat ANRE să emită una nouă în care să precizeze pentru fiecare cost în parte de ce trebuie sau nu introdus în tarif.

Cu alte cuvinte, instanța a trimis ANRE să își refacă tema.

Această hotărâre este un precedent care forțează ANRE să își motiveze temeinic deciziile, ceea ce, pe de o parte, va face mult mai dificil pentru autoritate să stabilească tarife arbitrare, iar, pe de altă parte, cu ocazia ”examenului” deciziei, în instanță, obiectivele expertizei vor putea fi mult mai simplu de definit și de răspuns.

- Ce se întâmplă mai departe? Ce obligații are ANRE și ce va face Hidroelectrică? A fost solicitat și un prejudiciu de către Hidroelectrică?

Justin Anghel: Valoarea prejudiciului solicitat de Hidroelectrică în acest dosar nu este neglijabilă, aproximativ 20.000.000 euro.

Acum ANRE trebuie să emită în 30 de zile noi decizii, care să respecte cerințele instanței. Pe baza lor, Hidroelectrică poate solicita prejudiciul (acoperirea diferenței dintre tarifele încasate în baza deciziilor anulate și noul tarif) sau poate ataca din nou deciziile dacă tariful este în continuare necorespunzător.

Deci hotărârea instanței deschide calea recuperării acestuia.

Ideal – deși acesta nu este un termen potrivit când ne aflăm într-un litigiu, dar nu sunt altele mult mai bune – este ca în instanță, dacă tot am ajuns în fața acesteia, să se stabilească tariful corect și, în funcție de el, să se calculeze și prejudiciul. O astfel de variantă este fezabilă din punct de vedere procedural, deoarece deciziile de tarif sunt de regulă anuale sau chiar semestriale, așa încât, în momentul în care ajungi să faci expertiză, decizia atacată a fost deja aplicată și prejudiciul este cunoscut.

O astfel de expertiză se face pe onorarii – justificate - de zeci de mii de euro, însă impedimentul major acum nu este această valoare, ci faptul că ”piața” acestor litigii nu a ajuns încă la maturitate deplină.

- **Ce factori influențează complexitatea unui dosar? Care a fost cel mai complex dosar de energie în care a fost implicată firma în ultimii ani și care au fost particularitățile acestuia?**

Ciprian Donțu: E o combinație între diversitatea și dificultatea problemelor de procedura și de fond. Miza, evident, vine cu o presiune suplimentară.

Aproape toate dosarele din domeniul energiei pot fi catalogate complexe și țin prima pagina pentru că domeniul este de așa natură. În mod obiectiv însă, ele sunt sau nu sunt complexe în aceeași măsură ca alte materii de drept.

Poate cea mai complexă speță pe energie a fost, de fapt, o acțiune în anularea unei hotărâri AGA. O altă companie din domeniul energiei la care Fondul Proprietatea este acționar a fost constransă prin votul acționarului majoritar, statul, să preia în contul unei datorii de la o altă companie de stat o centrală electrică falimentară. Operațiunea era un ajutor de stat evident, despre care nimeni nu a informat Comisia – condiție obligatorie la acordarea oricărui ajutor de stat conform Tratatului UE. Am solicitat anularea hotărârii AGA pentru încălcarea Tratatului (hotărârea era actul prin care a fost acordat ajutorul de stat), iar în cadrul dosarului am cerut instanței să solicite CJUE o hotărâre prealabilă prin care să stabilească dacă operațiunea este ajutor de stat. Curtea de Apel Craiova a admis cererea, iar CJUE a pronunțat o hotărâre prin care a stabilit că anume trebuie să verifice instanța națională pentru a stabili existența ajutorului. În urma acestei hotărâri, Curtea de Apel a numit un expert care a analizat aceste condiții și, fiind confirmate, a anulat hotărârea AGA.